

BOLİVYA

ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	4
3. DIŞ TİCARET	5
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	9
5. TÜRKİYE ile TİCARET	10
EKLER:.....	12

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Bolivya Çokuluslu Devleti
Nüfus	12,29 milyon (2024, IMF, Tahmini)
Dil	İspanyolca (resmi), Quechua (resmi), Aymara (resmi) ve diğer yerel diller
Yüzölçümü	1.098.580 km ²
Başkent	La Paz
Başlıca Şehirleri	Santa Cruz(1.453), Sucre (260), El Alto(844), Oruro (264), La Paz (764), Tarija (205), Cochabamba (630), Potosi(189)
Yönetim Şekli	Anayasal Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Luis Arce Catacora
Para Birimi	Boliviyano (Bs)

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar

CAN, CD, CELAC, FAO, G-77, IADB, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (ulusal komiteler), ICt, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRC, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, LAES, LAIA, MERCOSUR (ortak), MIGA, NAM, OAS, OPANAL, OPCW, PCA, UN, UNAMID, UNASUR, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, Union Latina, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO

Coğrafi Konum

Güney Amerika'nın ortasında yer alan ve denize kıyısı olmayan Bolivya, Brezilya, Arjantin, Paraguay, Şili ve Peru ile komşudur.

Siyasi ve İdari Yapı

Bolivya Devleti, 1825 yılında İspanya'nın egemenliğine son veren ve ülkeye bağımsızlığını kazandıran Simon Bolivar ile anılmaktadır. 1982 yılında demokrasi ilan edilmiştir.

Ülke idari olarak dokuz eyalete (Beni, Chuquisaca, Cochabamba, La Paz, Oruro, Pando, Potosi, Santa Cruz ve Tarija), bunlar illere, iller bölgelere (seccion) ve kantonlara ayrılmıştır. Merkezi idare, eyaletlerde devlet başkanı tarafından atanan vali tarafından temsil edilmekte, illerin yönetiminin başında vali yardımcısı bulunmaktadır. Ayrıca her ilde belediyelerden oluşan yerel idareler mevcuttur. Belediye meclisleri, halk tarafından doğrudan seçilmektedir. Bolivya'da genel seçimlerde ülke çapında %3'lük oy barajını geçemeyen siyasal partiler statüsünü kaybetmekte ve bir sonraki seçimlere katılamamaktadır.

Bolivya'da Devlet Başkanı ve Başkan Yardımcısı, 5 yıllık bir dönem için halk tarafından (1. tur), ya da Meclis tarafından (2. tur) seçilmektedir. Meclisin iki biriminden biri olan Temsilciler Meclisinde 5 yıl görev yapan 130 üye, Senatörler Meclisinde ise 36 üye mevcuttur. 2009 yılında ülkenin Bolivya Cumhuriyeti olan resmi adı ülkedeki farklı etnik grupların varlığı göz önüne alınarak, Bolivya Çokuluslu Devleti olarak değiştirilmiştir.

Bolivya başkanlık sistemi ile yönetilmektedir. Devlet başkanı aynı zamanda hükümetin de başkanıdır. Yasama faaliyetlerinin iki meclisli parlamento tarafından yürütüldüğü ülkede yargı, yasama ve yürütme karşısında bağımsızdır. Devlet başkanı ve yardımcısı genel oyla doğrudan halk tarafından beş yıllığına seçilmektedir.

Nüfus ve İstihdam

2024 yılında 12,29 milyon kişi ile dünyada 79. sırada yer alan Bolivya nüfusunun 2029 yılında 13,21 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir.

Bolivya, uzun yıllardır ülkedeki yoksulluk, politik ve sosyal istikrarsızlık gibi sebeplerle Arjantin, Brezilya, Şili, İspanya ve ABD gibi ülkelere işgücü ihraç etmektedir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Bolivya'nın başlıca doğal kaynakları; Kalay, doğal gaz, petrol, çinko, volfram, antimon, gümüş, demir, kurşun, altın, kereste ve hidroelektriktir. Ülkenin başlıca tarım ürünleri; soya fasulyesi, kahve, koka, pamuk, mısır, şeker kamışı, pirinç, patates ve Brezilya cevizi olmakla beraber; imalat sanayi madencilik, döküm, petrol, gıda, tütün, el sanatları, hazır giyim ve mücevherattan oluşmaktadır.

Bolivya'da özellikle Mart-Nisan aylarında ülkenin kuzey-doğusunda görülen sellerin ve Şili sınırına yakın And Dağlarında Irruputuncu ve Olca-Paruma volkanlarında volkanik faaliyetler sıkça görülmektedir.

Bolivya'nın başlıca çevre sorunları; tarım amaçlı ve tropik keresteye olan uluslararası talep nedeniyle ormanlık arazilerin tahribi, aşırı otlatma ve modern olmayan tarımsal yöntemlerin yol açtığı erozyon, kuraklık, biyolojik çeşitliliğin yok olması, içme ve sulama sularındaki endüstriyel kirliliktir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	44,32	46,47	49,33	52,52	55,75	59,21	62,87	66,76
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	3,6	2,5	1,6	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	3 705	3 831	4 014	4 218	4 412	4 617	4 831	5 055
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	1,7	2,6	4,5	4,2	3,9	3,8	3,8	3,8
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-0,4	-5	-5,7	-5,8	-5,6	-5,2	-5,2	-5,2
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	4,7	4,9	5	5,1	5,1	5,2	5,2	5,2
Nüfus (milyon)	11,96	12,13	12,29	12,45	12,64	12,82	13,01	13,21
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	80,4	83,6	86,7	88,9	90,9	92,7	94,5	96,1

*Tahmin

Kaynak: 2024, IMF

Ülkenin verimli kalay, çinko, gümüş ve altın madenleri ile doğalgaz ve petrol yatakları bulunmaktadır. Stratejik bir maden olarak kabul edilen ve elektrik bataryalarının temel hammaddesi olan lityumun dünyadaki rezervlerinin %60'tan çoğu Bolivya'dadır. Doğalgaz ihracatı ülkenin toplam ihracat gelirlerinin %50'den fazlasına karşılık gelmektedir. Doğalgaz üretimindeki ve gelirlerindeki artış çerçevesinde ekonomik büyüme son yıllarda artış göstermiş, ancak petrol ve doğalgaz fiyatlarındaki düşüşün sürmesi Bolivya ekonomisini olumsuz yönde etkilemiştir.

2024 yılında cari fiyatlara göre, 49 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın 2025 yılında 53 milyar dolar olması beklenmektedir. Bolivya, cari fiyatlara göre, 2024 yılı itibariyle 196 ülke arasında dünyanın 93. büyük ekonomisidir. 2024 yılında sabit fiyatlara göre %1,6 oranında artması beklenen GSYİH'nın, 2025 yılında %2,2 oranında artacağı tahmin edilmektedir.

Cari fiyatlara göre Bolivya, 2024 yılında 4 014 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 131. sırada yer almaktadır.

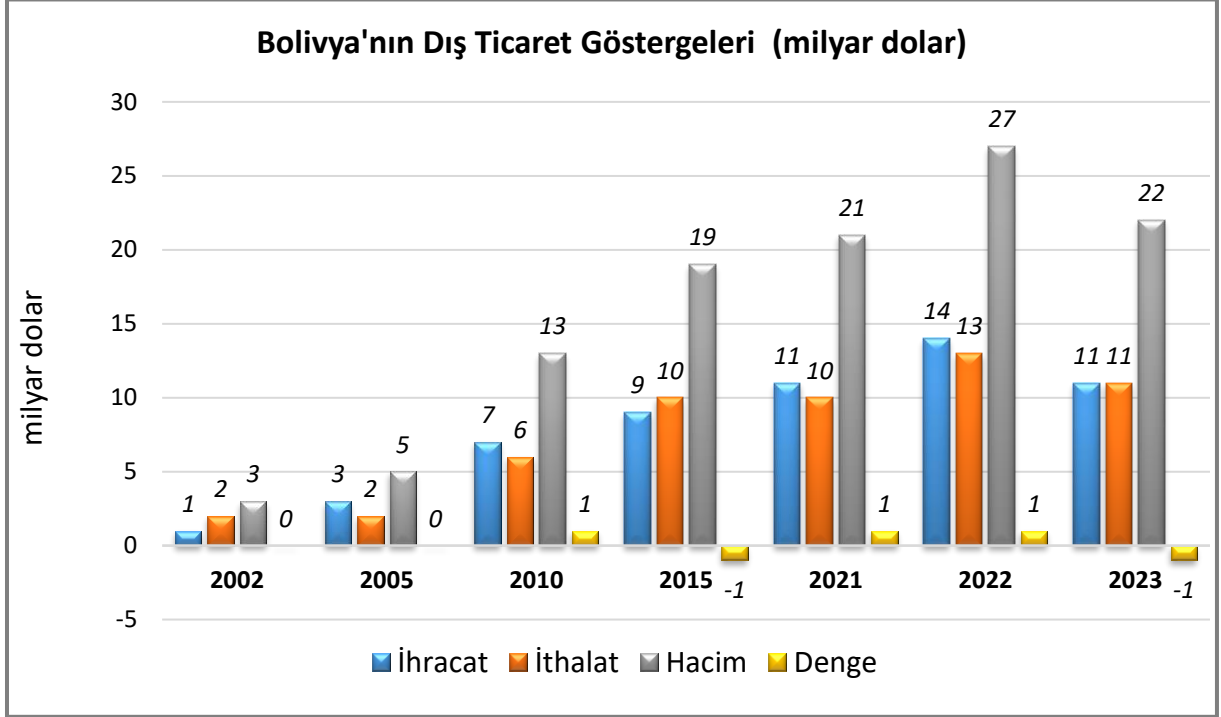
2024 yılında % 4,5 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2025 yılında %4,2 olacağı tahmin edilmektedir. Ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranının 2024 yılında %5 olacağı ve işsizliğin yüksek olduğu ülkeler arasında 61. sırayı alacağı tahmin edilmektedir.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

2022 yılında 14 milyar dolarlık (%24 artan) ihracatla dünyada 87. sırada ve 13 milyar dolarlık (%37 artan) ithalatla dünyada 97. sıradadır. 2023 yılında ihracat milyon dolar, ithalat milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

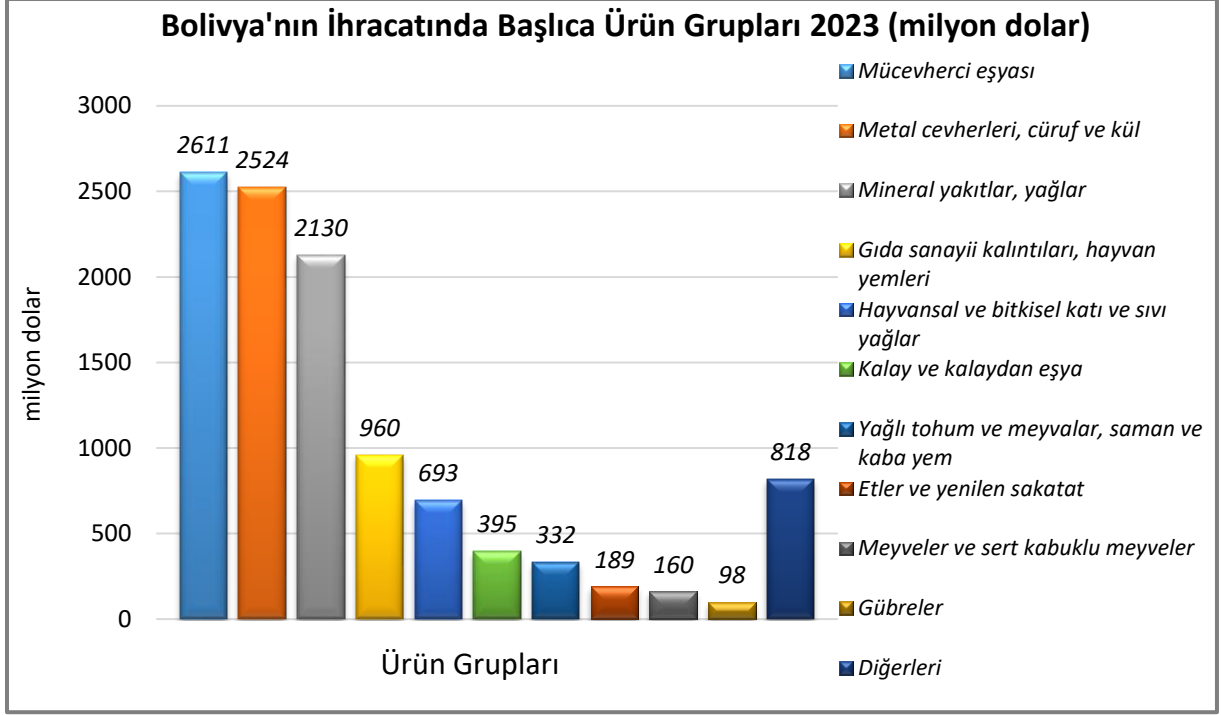
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

İhracat

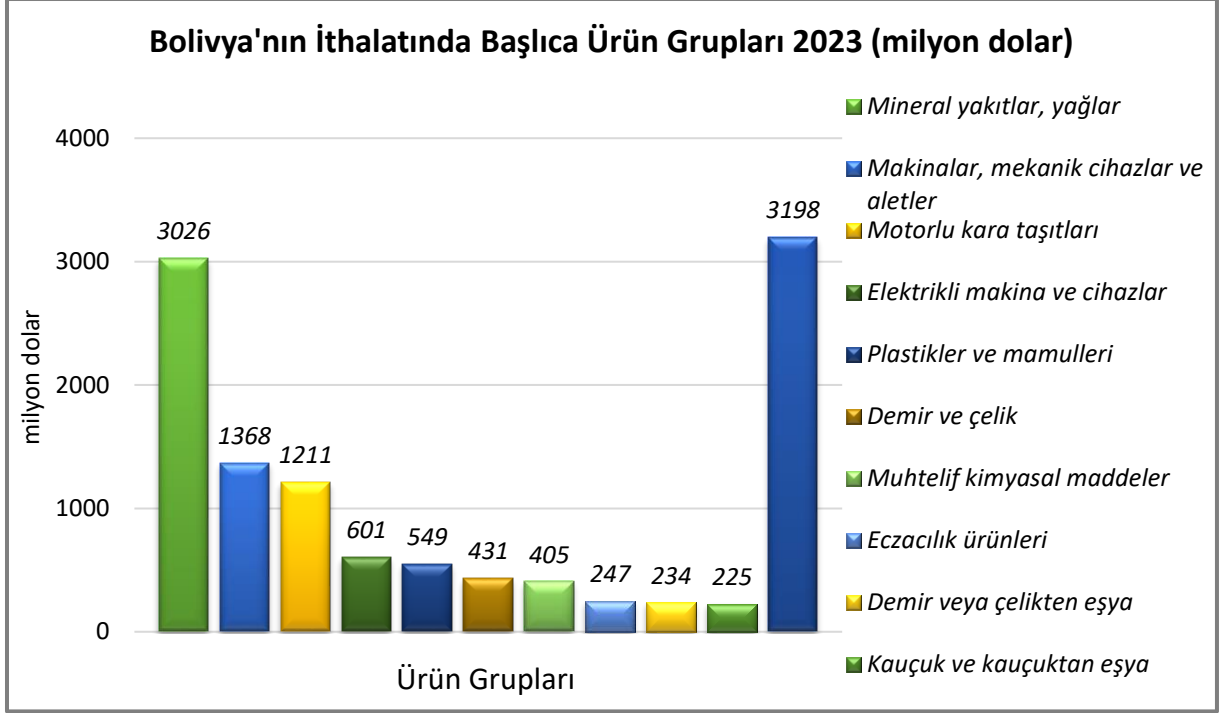
2023 yılında ihraç ettiği başlıca ürünler; altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde), petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar, çinko cevherleri ve konsantreleri, soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar, kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri, soya yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş), işlenmemiş kalay, soya fasulyesi, kurşun cevherleri ve konsantreleri, sığır eti (dondurulmuş)' dir.

Kaynak: Trademap [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

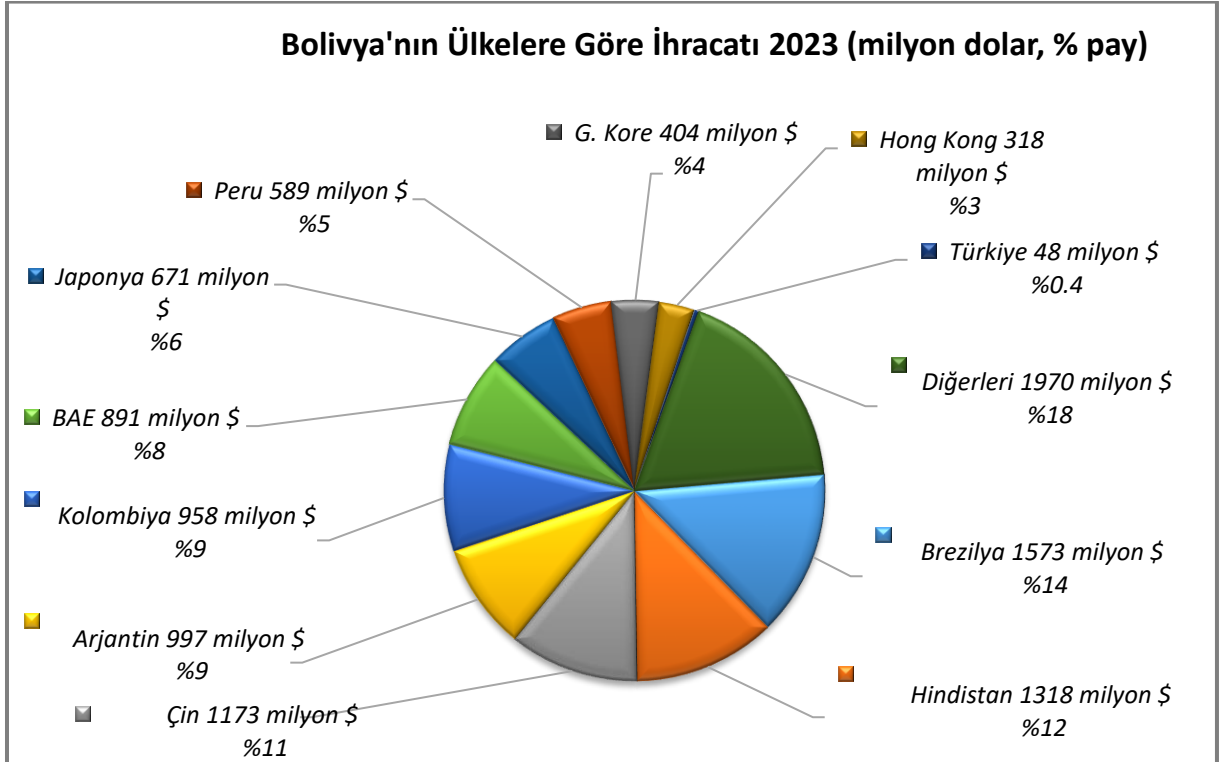
2023 yılında ithal ettiği başlıca ürünler; petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, otomobiller, hasarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler, eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış), kauçuktan yeni dış lastikler, inşaat demiri, traktörler, tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları, telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlardır.

Kaynak: Trademap [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret İhracat

Bolivya'nın ihracatında başlıca ülkeler Brezilya, Hindistan, Çin, Arjantin, Kolombiya, BAE, Japonya, Peru, G. Kore ve Hong Kong olup, ülkenin ihracatında Türkiye %0,4 pay ile 22. sıradadır.

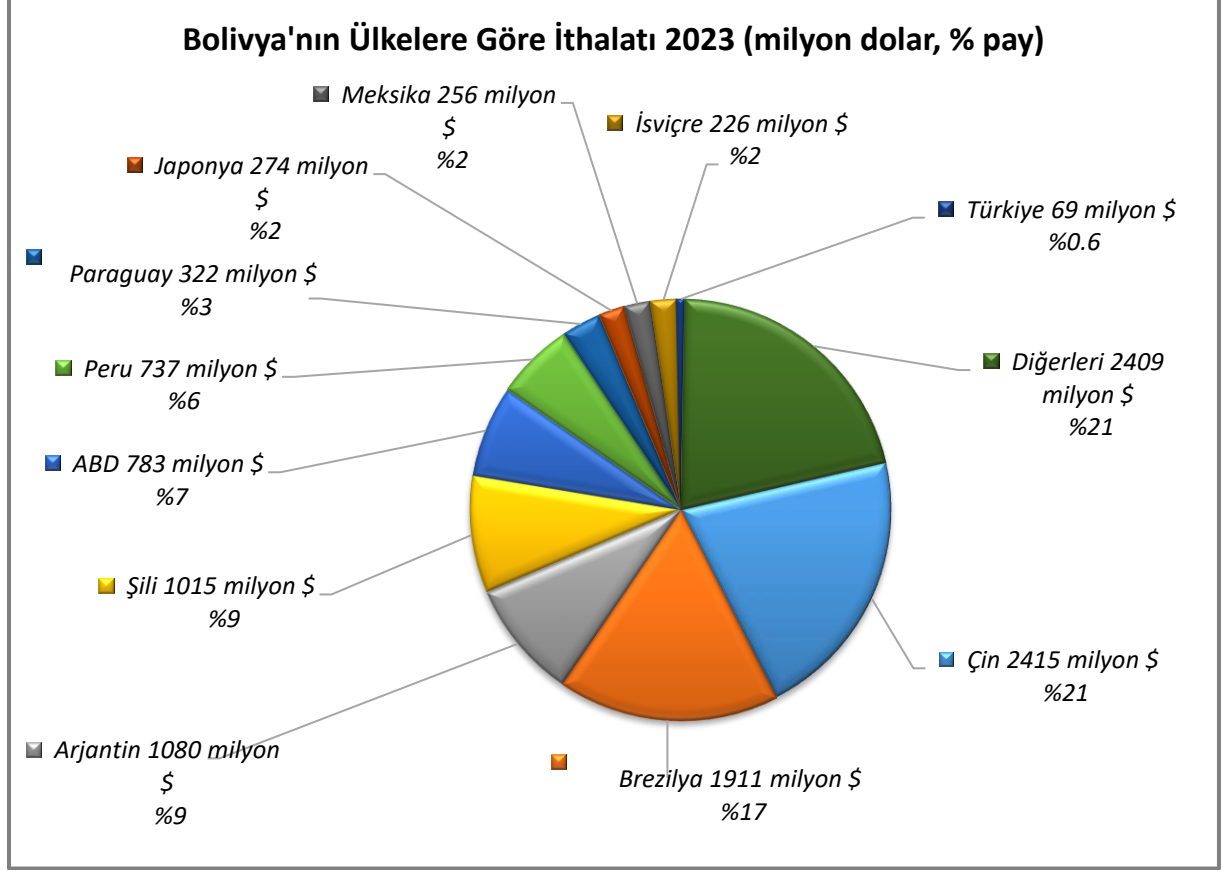

Kaynak: Trademap [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Bolivya'nın ithalatında başlıca ülkeler Çin, Brezilya, Arjantin, Şili, ABD, Peru, Paraguay, Japonya Meksika ve İsviçre olup, ülkenin ithalatında Türkiye %0,6 pay ile 23. sıradadır.

Kaynak: Trademap [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	2,90	-250,00	-150,00	-154,10	50,00	49,97	51,19
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	0,01	-0,50	-0,30	-0,30	0,10	0,10	0,10
Ülke dışına giden doğrudan yatırım (milyon \$)	339,90	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

*Tahmin

Kaynak: EIU- Economist Intelligence Unit

Bolivya'nın yatırım ortamı uluslararası sıralamalarda düşük skorlar almakla birlikte, ülkedeki yatırım ortamının değişim sürecinde olduğu söylenebilir. Gümrük kanunu ile kaçakçılığa uygulanan cezalar artırılmıştır. İlerleyen yıllarda iş, yatırım ve ticaret kanunlarının yanı sıra hidrokarbon, elektrik ve madencilik şirketlerinin işletilmesi ile ilgili de yeni kanun hazırlıkları beklenmektedir.

Yayın sektörü haricinde yerel firmaların yabancı şirketlerde pay sahibi olması zorunluluğu yoktur. Ulusal güvenliğe ilişkin ve doğal kaynaklarla ilgili sektörlerde de yabancı yatırıma izin verilmemektedir.

Serbest Bölgeler

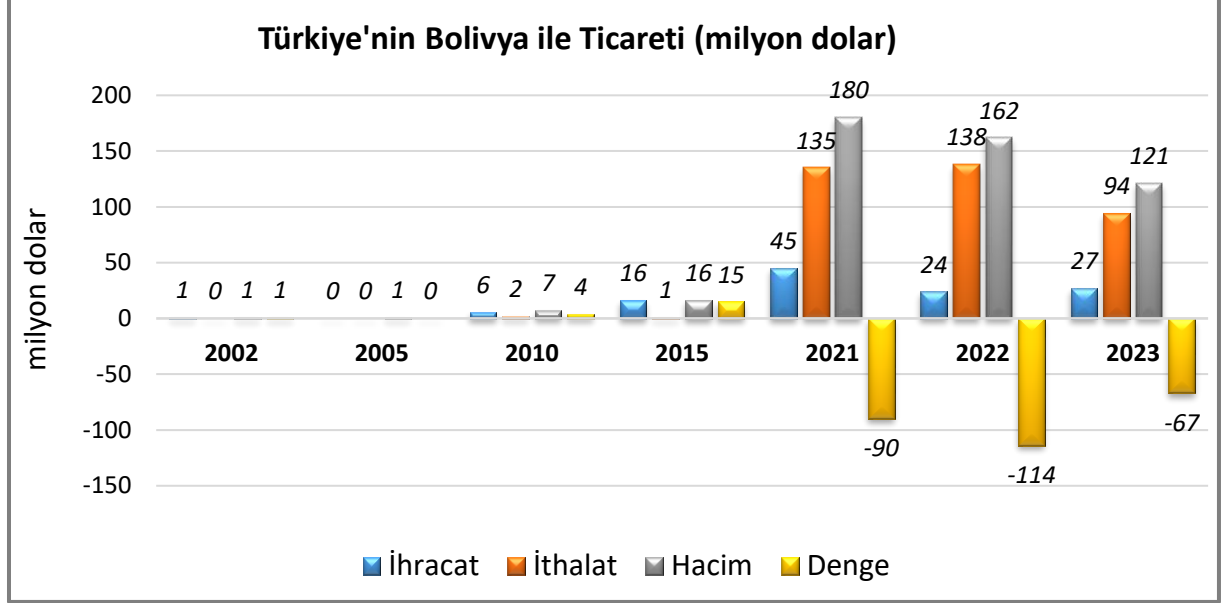
Bolivya'da El Alto, Cochabamba, Santa Cruz, Oruro, Puerto Aguirre ve Desaguadero şehirlerinde toplam 9 adet serbest ticaret bölgesi bulunmaktadır. Serbest bölgelerde yatırım yapan yerli ve yabancı şirketler, serbest bölge içi faaliyetlerinde gümrük vergisinden ve ulusal vergilerden muaftır. Serbest Bölgeler Konseyi (CONZOF), bu bölgelerde gerçekleşen tüm sanayi ve ticari işlemleri denetlemekle yükümlü kuruluştur.

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

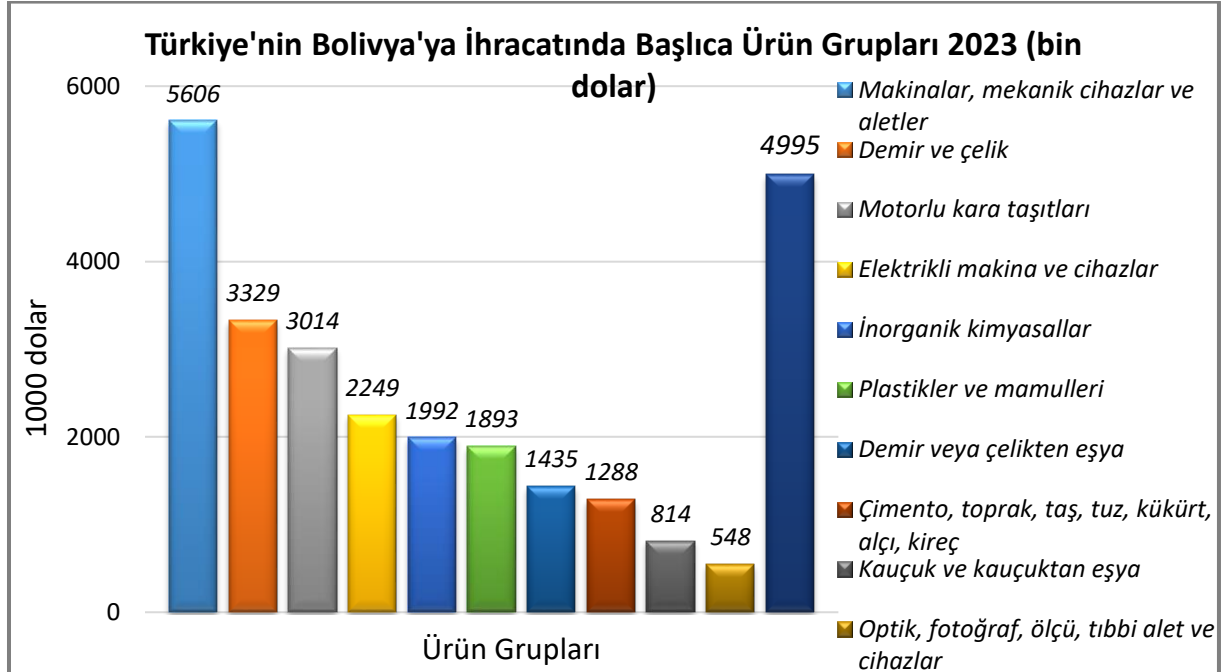
2023 yılında ülkeye ihracatımız 27 milyon dolar, (bir önceki yıla göre % 11 artış) ve ülkeden ithalatımız 94 milyon dolar (bir önceki yıla göre % 32 azalma) olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında Bolivya ile ticarete Türkiye'nin 67 milyon dolar dış ticaret açığı verdiği gözlenmektedir.

Türkiye-Bolivya Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Bolivya'ya İhracatında Başlıca Ürünler

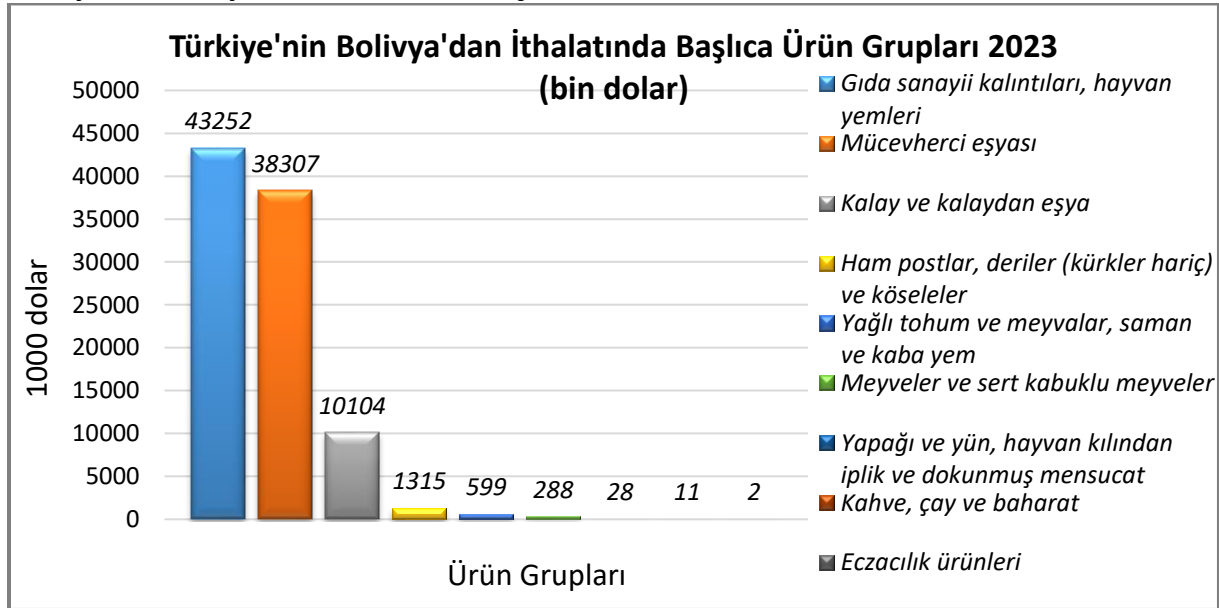
Kaynak: Trademap [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Ülkenin 2022 yılı toplam ithalatı dikkate alındığında;

- Demir veya alaşımsız çelikten profiller (GTİP:7216) ithalatının %20'si (6 milyon \$)
- Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları (GTİP:8418) ithalatının %5'i (4 milyon \$)
- Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları (GTİP:8537) ithalatının %14'ü (3 milyon \$)
- Demir veya çelikten sobalar, mutfak soba ve ocakları, barbekü, mangal, gaz ocakları vb ile bunların aksam ve parçaları (GTİP:7321) ithalatının %10'u (2 milyon \$)
- Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya (GTİP:4016) ithalatının %6'sı (774 bin \$)
- Çimento (GTİP:2523) ithalatının %59'u (765 bin \$)
- Plastikten inşaat malzemesi (GTİP:3925) ithalatının %5'i (530 bin \$)
- Ferro alyajlar (GTİP:7202) ithalatının %7'si (444 bin \$)
- Dikiş makinaları, dikiş makinaları için imal edilmiş mobilya, tabla ve mahfazalar ve dikiş makinalarının iğneleri (GTİP:8452) ithalatının %6'sı (433 bin \$)
- Boratlar; peroksiboratlar (perboratlar) (GTİP:2840) ithalatının %72'si (388 bin \$)

Türkiye'den yapıldığı görülmektedir.

Türkiye'nin Bolivya'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:***EK-1: Bolivya'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			11 030 013	13 652 813	10 910 868	100	-20,1
1.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	2 530 890	3 003 219	2 482 434	22,8	-17,3
2.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2 305 660	3 049 209	2 074 189	19	-32
3.	2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	1 380 953	1 818 115	1 326 273	12,2	-27,1
4.	2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	707 194	980 825	920 977	8,4	-6,1
5.	2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	871 871	754 993	887 145	8,1	17,5
6.	1507	Soya yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	571 011	856 506	572 708	5,2	-33,1
7.	8001	İşlenmemiş kalay	507 362	511 282	387 299	3,5	-24,2
8.	1201	Soya fasulyesi	44 357	334 479	221 707	2	-33,7
9.	2607	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	195 619	193 189	213 548	2	10,5
10.	0202	Sığır eti (dondurulmuş)	86 982	120 069	125 765	1,2	4,7
11.	7106	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	149 097	114 766	115 955	1,1	1
12.	0801	Hindistan cevizi, brezilya ve kaju cevizi (taze/kurutulmuş)	157 332	197 434	115 410	1,1	-41,5
13.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	109 682	132 326	107 888	1	-18,5
14.	2528	Tabii boratlar ve bunların konsantreleri	72 134	78 765	83 528	0,8	6
15.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	30 574	194 409	78 005	0,7	-59,9

Kaynak: Trademap, Bolivya Verileri

EK-2: Bolivya'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			9 559 086	13 049 406	11 495 579	100	-11,9
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2 200 823	4 350 950	2 928 715	25,5	-32,7
2.	8703	Otomobiller	369 579	443 987	531 403	4,6	19,7
3.	3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	268 499	368 548	303 034	2,6	-17,8
4.	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	186 787	197 316	251 551	2,2	27,5
5.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	185 230	179 812	175 136	1,5	-2,6
6.	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	130 586	185 642	172 844	1,5	-6,9
7.	7214	İnşaat demiri	287 401	229 822	150 299	1,3	-34,6
8.	8701	Traktörler	96 368	149 267	148 682	1,3	-0,4
9.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	116 804	122 563	125 343	1,1	2,3
10.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	117 571	121 994	116 484	1	-4,5
11.	8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	73 315	134 831	111 790	1	-17,1
12.	8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	32 429	35 238	111 761	1	217,2
13.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	82 387	107 647	103 998	0,9	-3,4
14.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	68 182	129 928	92 064	0,8	-29,1
15.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	78 845	108 043	90 829	0,8	-15,9

Kaynak: Trademap, Bolivya Verileri

EK-3: Bolivya'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		11 030 013	13 652 813	10 910 868	100	-20,1
1.	Brezilya	1 433 199	1 893 716	1 573 434	14,4	-16,9
2.	Hindistan	1 827 035	2 258 756	1 317 570	12,1	-41,7
3.	Çin	657 003	785 082	1 173 009	10,8	49,4
4.	Arjantin	1 043 292	1 747 422	996 654	9,1	- 43
5.	Kolombiya	710 776	1 058 567	957 942	8,8	-9,5
6.	BAE	400 295	507 304	891 302	8,2	75,7
7.	Japonya	916 097	967 003	671 264	6,2	-30,6
8.	Peru	637 521	852 054	589 433	5,4	-30,8
9.	G. Kore	435 279	536 950	403 677	3,7	-24,8
10.	Hong Kong	14 268	137 593	318 221	2,9	131,3
11.	Ekvator	288 689	419 903	257 260	2,4	-38,7
12.	ABD	545 565	372 497	251 513	2,3	-32,5
13.	Hollanda	290 803	304 310	245 954	2,3	-19,2
14.	Belçika	166 299	241 564	200 308	1,8	-17,1
15.	Şili	190 216	237 378	179 036	1,6	-24,6
...	...	...	...	...	...	...
22.	Türkiye	147 069	78 118	47 951	0,4	-38,6

Kaynak: Trademap, Bolivya Verileri

EK-4: Bolivya'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		9 559 086	13 049 406	11 495 579	100	-11,9
1.	Çin	1 968 946	2 532 163	2 415 099	21	-4,6
2.	Brezilya	1 694 911	1 966 775	1 910 834	16,6	-2,8
3.	Arjantin	1 270 917	1 628 849	1 079 849	9,4	-33,7
4.	Şili	630 005	1 423 770	1 014 926	8,8	-28,7
5.	ABD	555 189	1 101 986	783 112	6,8	-28,9
6.	Peru	808 651	1 057 362	736 705	6,4	-30,3
7.	Paraguay	58 868	179 151	321 951	2,8	79,7
8.	Japonya	185 613	231 211	273 605	2,4	18,3
9.	Meksika	218 940	245 872	255 754	2,2	4
10.	İsviçre	91 628	253 940	225 774	2	-11,1
11.	Hindistan	226 197	235 788	225 184	2	-4,5
12.	Almanya	147 655	259 113	201 399	1,8	-22,3
13.	Kolombiya	171 093	183 533	169 520	1,5	-7,6
14.	Belçika	88 263	66 443	158 135	1,4	138
15.	İsveç	85 941	84 803	134 253	1,2	58,3
...	...	...	...	...	...	...
23.	Türkiye	89 390	41 730	68 868	0,6	65

Kaynak: Trademap, Bolivya Verileri

Ek-5: Türkiye'nin Bolivya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			45 326	23 927	26 615	100	11,2
1.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	8 416	234	3 121	11,7	1233,8
2.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	2 249	3 131	2 448	9,2	-21,8
3.	2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	352	54	1 525	5,7	2724,1
4.	7321	Demir veya çelikten sobalar, mutfak soba ve ocakları, barbekü, mangal, gaz ocakları vb ile bunların aksam ve parçaları	1 691	1 311	1 180	4,4	-10
5.	2503	Her nevi kükürt (süblime, presipite ve koloidal kükürt hariç)	0	0	1 101	4,1	0
6.	8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	2 496	2 086	1 029	3,9	-50,7
7.	3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	145	199	884	3,3	344,2
8.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	172	1 426	740	2,8	-48,1
9.	8450	Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makinaları (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil)	517	535	734	2,8	37,2
10.	8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	590	712	586	2,2	-17,7
11.	4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	431	435	579	2,2	33,1
12.	8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	932	345	537	2	55,7
13.	1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	638	1 121	450	1,7	-59,9
14.	3916	Plastikten monofiller, ince ve kalın çubuklar ve profiller (enine kesitinin en geniş yeri > 1mm)	443	834	439	1,6	-47,4
15.	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	384	652	411	1,5	-37

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

Ek-6: Türkiye'nin Bolivya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			134 877	138 095	93 906	100	-32
1.	2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	18 863	32 686	43 252	46,1	32,3
2.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	110 298	75 464	38 307	40,8	-49,2
3.	8001	İşlenmemiş kalay	4 167	28 664	10 104	10,8	-64,8
4.	4101	Sığır (bufalo dahil) ve at cinsi hayvanların ham post ve derileri	148	87	1 315	1,4	1411,5
5.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	482	34	597	0,6	1655,9
6.	0801	Hindistan cevizi, brezilya ve kaju cevizi (taze/kurutulmuş)	172	491	288	0,3	-41,3
7.	5105	Yün, ince veya kaba hayvan kılları (kardeli/taranmış)	51	0	28	0	0
8.	0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	11	13	11	0	-15,4
9.	1209	Ekim amacıyla kullanılan tohum, meyve ve sporlar	578	239	2	0	-99,2
10.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	2	0	2	0	0

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri